

**M.A. Final Year (Sanskrit) Degree Examination,
January / February 2014**

(Freshers & Repeaters)

Directorate of Distance Education

DPB 510 Paper - V, PS4-05 Veda, Upanishad, Gita & Vedic Literature

Texts: 1) Veda Bharathi 2) Kathaka Upanishad

3) Bhagavad Gita (Adh 3, 4, and 5)

Time : 3 hrs]

[Max. Marks : 80/70

सूचना : उत्तराणि संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया आंग्लभाषया वा लिखत ।

I. मन्त्रद्वयं विशेषटिप्पण्या सह विवृणुत :-

10

1) अग्निः पूर्वभिः ऋषिभिरीड्यो नूतनैरुत ।
स देवो एह वक्षति ।।

2) इन्द्रो यातोऽवसितस्य राजा
शमस्य च शुङ्गिणो वज्रबाहुः ।
सेदु राजा क्षयति चर्षणीनाम्
अरान् नेमिः परि ता बबूव ।।

3) यस्य त्री पूर्णा मधुना पदा-
न्यक्षीयमाणा स्वधया मदन्ति ।
य उ त्रिधातुं पृथिवीमुत द्याम्
एको दाधार भुवनानि विश्वा ।।

II. ऋग्वेदविभजनक्रमं विस्तारञ्चाधिकृत्य प्रबन्धो लेख्यः ।

अथवा

ब्राह्मणग्रन्थविषये प्रबन्धमारचयत ।

10

III. मन्त्रद्वयस्य अर्थं स्पष्टीकुरुत ।

5×2=10

अ) अणोरणीयान्महतो महीयान्
आत्माऽस्य जन्तोर्निहितो गुहायाम् ।
तमक्रतुः पश्यति वीतशोको
धातुप्रसादान्महिमानमात्मनः ।।

आ) येयं प्रेते विचिकित्सा मनुष्ये
अस्तीत्येके नायमस्तीति चैके ।
एतद्विद्यामनुशिष्टस्त्वयाहं
वराणामेष वरस्तुतीयः ।

इ) अनुपश्य यथा पूर्वं प्रतिपश्य तथापरे ।
सस्यमिव मर्त्यः पच्यते सस्यमिवाजायते पुनः ।।

IV. कठोपनिषदः महत्त्वं विशदयत ।

अथवा

कठोपनिषदुक्त पिता-पुत्र संवादं संगृह्य लिखत ।

10

V. a) श्रीमद्भगवद्गीतायाः प्रस्तुतताविषये प्रबन्धमारचयत ।

अथवा

गीतायाः सन्देशं संगृह्य लिखत ।

5

b) द्वयोः टिप्पणीः लिखत ।

i) यजुर्वेद विभजनक्रमः ।

ii) सम्भवामि युगे युगे ।

iii) कर्मफलत्यागः ।

15

VI. त्रयाणां टिप्पणीः लिखत ।

१) रुद्रसूक्तम् ।

२) गोपथ ब्राह्मणम् ।

३) आरण्यक ।

४) प्रातिशाख्याम् ।

५) शिक्षाशास्त्रम् ।

For Freshers only

10

VII. इन्द्रसूक्तस्य विशिष्टांशान् लिखत ।

अथवा

वेदकालविषये प्रबन्धमारचयत ।

*** **

**M.A. Final Year (Sanskrit) Degree Examination,
January / February 2014
Directorate of Distance Education**

DPB520 : Paper - VI, Arthaśāstra, Smṛti, Epic and Essay.

Texts : 1) Arthaśāstra of Kautilya (Vinayadhikarana)

2) Yajñavalkya Smṛti (Vyavaharadhyaya, 1.6 Prakaraṇās)

3) Nalopakhyaṇa from Mahābhārata

Time : 3 hrs]

[Max. Marks : 70/80

Note : Answer either in Kannada, English or Sanskrit.

I. कौटिल्योक्तदिशा वृद्धसंयोगप्रकरणं विरूपयत ।

2×5=10

अथवा

दूतप्रणिधिप्रकरणस्य सारांशं विवृणुत ।

II. द्वयोः लघुटिप्पणीः लिखत ।

10

1) अमात्योत्पत्तिः ।

2) राजपुत्ररक्षणम् ।

3) इन्द्रियजयः ।

4) आत्मरक्षितकम् ।

III. व्यवहारपदं किं ? तस्य चत्वारि पदानि कानि ? विवृणुत ।

10

अथवा

याज्ञवल्क्यमनुसृत्य दिव्यप्रकरणस्य विषयं तत्प्रयोजनं च निरूपयत ।

IV. द्वयोः लघुटिप्पणीः लिखत ।

10

1. साधारणव्यवहारमातृका प्रकरणम् ।

2. ऋणादान प्रकरणम् ।

3. दिव्यप्रकरणम् ।

4. दायविभागप्रकरणम् ।

V. कलिकृतनलपराभवं विशदीकुरुत ।

10

अथवा

दमयन्ती गुणानुवर्णनं विवृणुत ।

VI. अधोनिर्दिष्टेषु एकमधिकृत्य संस्कृते निबन्धं लिखत ।

20

1) शरीरस्य महत्त्वम्

2) भारतीयक्रीडाः ।

- 3) भ्रष्टाचारः ।
- 4) नूतनवर्षारम्भः ।

For Freshers only

VII. अर्थशास्त्रोक्तदिशा मन्त्राधिकारं विवृणुत ।

10

अथवा

स्मृतिग्रन्थेषु प्रतिपादितां कौटुम्बिकव्यवस्थां निरूपयत ।

अथवा

नलस्य गुणान् निरूपयत ।

*** **

**M.A. Final Year (Sanskrit) Degree Examination,
January / February 2014
Directorate of Distance Education**

For Repeaters and Freshers

DPB530 : Paper - VII, Vyakarana - 2 and Linguistics.

Texts : 1) Siddhanta Kaumudi (From Upapada upto the end of Samasa Prakarana)
2) Linguistics (I.E.)

Time : 3 hrs]

[Max. Marks : 70/80

Note : Answer either in Kannada or English or in Sanskrit.

PART - A

I. चत्वारि सूत्राणि सोदाहरणं विवृणुत ।

3×4=12

- 1) अह्नष्टखरेव ।
- 2) त्रेस्त्रयः ।
- 3) सभाराजाऽमनुष्यपूर्वा ।
- 4) दक्षिणेर्मातुल्ययोगे ।
- 5) इनः स्त्रियाम् ।
- 6) राजदन्तादिषु परम् ।

II. पञ्चानां समस्तरूपाणि सप्रमाणं रचयत ।

3×5=15

- 1) भाता च स्वसा च ।
- 2) कस्य राजा ।
- 3) सुशोभनं हृदयं यस्य ।
- 4) द्वे मुसले यस्मिन् प्रहरणे ।
- 5) रात्रेः पूर्वभागः ।
- 6) पञ्चानां गवां समाहारः ।
- 7) बाहौ बाहौ च परस्परं गृहीत्वा स्थितयोरिदं युद्धं प्रवृत्तं ।

III. पञ्चानां विग्रहवाक्यानि सप्रमाणं लिखत ।

2×5=10

- 1) ग्रामतक्षः ।
- 2) सुकेशीभार्यः ।
- 3) दीर्घसक्थः ।
- 4) पद्मगन्धिः ।
- 5) हंसौ ।

- 6) द्वीपम् ।
- 7) दन्तोष्ठम् ।

PART - B

IV. भाषापरिवर्तनकारणं च अधिकृत्य विमर्शात्मकं प्रबन्धं लिखत ।

15

अथवा

अर्थपरिवर्तनायाः कारणान् विचारयत ।

V. ध्वनिनियमान् विवृणुत ।

10

अथवा

रूपात्मक वर्गीकरणम् [Morphological classification] अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।

VI. द्वयोः लघुटिप्पण्यौ लिखत ।

2×4=8

- 1) मिथ्यासादृश्यम् (Analogy)
- 2) स्वरभक्तिः (Anaptyxis)
- 3) समन्वितविकासवादः ।
- 4) आधुनिकभाषातज्ञाः ।

For Freshers only

VII. सर्वसमासशेषप्रकरणम् अधिकृत्य लिखत ।

10

अथवा

अर्थ विकासस्य नियमान् (Semantic Laws) विमर्शयत ।

*** **

**M.A. Final Year (Sanskrit) Degree Examination,
January / February 2014
Directorate of Distance Education**

DPB540 : Paper - VIII, Special Alankara - 2

Texts : 1) Kavya Prakasha : 1 to 5 Ullasas

2) History of Sanskrit Poetics

Time : 3 hrs]

[Max. Marks : 70/80

सूचना : संस्कृतभाषया, आंग्लभाषया, कन्नडभाषया वा उत्तराणि लेखनीयानि ।

I. शब्दानां कतिधा वृत्तिः स्वीक्रियते ? मम्मटानुसारं विवृणुत । 10

अथवा

गुणीभूतव्यङ्ग्यस्य भेदान् विवृणुत ।

II. '... भारतीकवेर्जयति' । मङ्गलश्लोकमिमं विवृणुत । 10

अथवा

रसनिष्पत्तिं यथाग्रन्थं निरूपयत ।

III. विवक्षितान्यपरवाच्यध्वनेः प्रकारान् विवृणुत । 10

अथवा

अलङ्कारशास्त्रं प्रति मम्मटस्य उपायनं निर्धारत ।

IV. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत । 5×4=20

1) सहृदयः ।

2) काव्यलक्षणम् ।

3) शब्दालङ्काराः ।

4) चित्रकाव्यम् ।

5. शङ्कुः ।

6) रसाभासः ।

V. चतुर्णां ससन्दर्भं विवृणुत ।। 5×4=20

1) सर्वेषां प्रायशोऽर्थानां व्यञ्जकत्वमपीष्यते ।

2) लक्षणाऽऽरोपिता क्रिया ।

3) अर्थान्तरे संक्रमितं अत्यन्तं वा तिरस्कृतम् ।

4) मुख्ये रसेऽपि तेऽङ्गित्वं प्राप्नुवन्ति कदाचन ।।

5. तद्युक्तो व्यञ्जकः शब्दः ।

6) वाच्यादयस्तदार्थाः स्युः ।

Q.P. Code No. 56654

Page No...2

For Freshers only

VI. अलङ्कारशास्त्रं प्रति दण्डिनः उपायनम् किम् ? विमृशत ।

10

अथवा

वक्रोक्तिः प्रस्थानमधिकृत्य प्रबन्धो लेख्यः ।

**** * ****